

ISSN 0134 — 6393

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ
САДІВНИЦТВА**

засновано в 1926 р.

**Частина 2
Економіка**

**ВИПУСК
76**

Умань — 2011

УДК 63(06)

Включено до переліків №1 і №6 фахових видань ВАК України з сільськогосподарських та економічних наук (Бюлетень ВАК України №8 і №11, 2009 рік).

У збірнику висвітлено результати наукових досліджень, проведених працівниками Уманського національного університету садівництва та інших навчальних закладів Міністерства аграрної політики України та науково-дослідних установ УААН.

Редакційна колегія:

А.Ф. Головчук — доктор техн. наук (відповідальний редактор),
В.В. Манзій — кандидат с.-г. наук (заступник відповідального редактора),
О.І. Здоровцов — доктор економ. наук, Л.В. Молдаван — доктор економ. наук,
А.С. Музиченко — доктор економ. наук, О.О. Непочатенко — доктор економ. наук,
Ю.О. Нестерчук — доктор економ. наук, О.М. Шестопад — доктор економ. наук,
О.О. Школьник — доктор економ. наук,
В.С. Уланчук — доктор економ. наук, С.П. Полторецький — кандидат с.-г. наук (відповідальний секретар).

Рекомендовано до друку вченою радою УНУС, протокол № 6 від 15 червня 2011 року.

Адреса редакції:

м. Умань, Черкаської обл., вул. Інститутська, 1.

Уманський національний університет садівництва, тел. : 3–22–35

Свідцтво про реєстрацію KB № 13695 від 03.12.07 р.

© Уманський національний університет садівництва, 2011

The analysis of the results received during the conducted sociological research shows that Uman National University of Horticulture, using active vocational counseling has chances to accept 35% of Uman school-leavers as students. Uman National University of Horticulture has to work out a flexible strategy of vocational counseling by using marketing tools for ensuring student intake and maintaining its priority position.

Key words: research, motive, profession, marketing, applicant, vocational counseling, strategy, marketing tools.

УДК 330.342:631.16

ФІНАНСОВІ МОЖЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ВИРОБНИЧИХ КООПЕРАТИВІВ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ

К.М. МЕЛЬНИК, кандидат економічних наук

Досліджено фінансові можливості сільськогосподарських виробничих кооперативів Черкаської області щодо забезпечення фінансової безпеки. Автор наголошує на тому, що першим етапом оцінки фінансових можливостей повинно стати дослідження окремих аспектів формування і використання капіталу, а другим етапом — оцінка існуючих та можливих загроз внутрішнього оточення та економічного простору сільськогосподарських виробничих кооперативів.

Третє тисячоріччя характеризується стрімкими процесами глобалізації та інтеграції господарської діяльності, що є передумовами формування єдиного глобального світового господарства. Сільськогосподарські виробничі кооперативи (СВК) в ринковій економіці зіткнулися з необхідністю принципово нових підходів до забезпечення власної фінансової безпеки, що зажадало корінного перетворення всієї системи захисту фінансових інтересів.

Як самостійний об'єкт дослідження фінансова безпека стала розглядатися відносно недавно. Її вивченню приділяють увагу такі вчені, як О. Барановський, В. Борисова, І. Бланк І., В. Геєць, К. Горячева, О. Гудзь, М. Дем'яненко, А. Чупіс, І. Мішина та ін. Проте, на сьогодні, є цілий ряд невіршених питань в даній сфері, зокрема фінансових можливостей сільськогосподарських виробничих кооперативів щодо забезпечення рівня фінансової безпеки їх фінансових інтересів.

Методика дослідження. У статті використано такі наукові методи як: абстрактно-логічний, емпіричний (узагальнення та порівняння), рядів динаміки.

Результати дослідження. Дослідження фінансових можливостей щодо забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих

кооперативів підпорядковане логіці взаємозв'язку між окремими видами складових елементів та можливості їх адаптивності що піддаються кількісній оцінці. Основним об'єктом оцінки, вимірниками, які є найбільш інформативними для судження щодо ступеня досягнення завдань адаптивності і відповідності фінансової безпеки: ефективність використання власного капіталу, доцільність та ефективність залучення позикового капіталу, можливість прибуткового і стабільного функціонування у довгостроковій перспективі, превентивні заходи щодо існуючих та можливих загроз є — капітал сільськогосподарських виробничих кооперативів [1]. Ще одним важливим об'єктом дослідження виступають — загрози — які по відношенню до даної групи завдань фінансової безпеки виникають у зв'язку з певною діяльністю сільськогосподарських виробничих кооперативів, зокрема по формуванню і використанню окремих видів фінансових ресурсів. Отже, відповідно до причинно-наслідкових взаємозв'язків першим етапом оцінки фінансових можливостей щодо забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів повинно стати дослідження окремих аспектів формування і використання капіталу сільськогосподарських виробничих кооперативів, а другим етапом — оцінка існуючих та можливих загроз внутрішнього оточення та економічного простору.

Для проведення дослідження фінансових можливостей щодо забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів було взято 15 сільськогосподарських виробничих кооперативів, розташованих в Черкаській області. Репрезентативність даної вибірки забезпечується наявністю в ній сільськогосподарських виробничих кооперативів різних параметрів, спеціалізації, організації господарювання, що мають істотні відмінності в масштабах і фінансових результатах діяльності.

Відповідно до мети нашого дослідження всі відібрані сільськогосподарські виробничі кооперативи були розділені на три групи, що мають певні особливості фінансової діяльності. У таблиці 1 представлені основні показники, що характеризують масштаби і кінцеві результати фінансової діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів кожної групи, а також тенденції їх зміни.

Перша група СВК включає малі і середні СВК, які є вузькоспеціалізованими (практично не займаються тваринництвом). Середній розмір виручки за 2004 — 2009 роки в першій групі складає близько 2 млн грн при середній чисельності працівників 49 чоловік. Відмітною особливістю сільськогосподарських виробничих кооперативів даної групи є малий розмір активів і відповідно найбільші в порівнянні з іншими групами показники віддачі капіталу, вкладеного в діяльність цих сільськогосподарських виробничих кооперативів.

Друга група включає середні і крупні сільськогосподарські виробничі кооперативи із достатньо широкою спеціалізацією (займаються тваринництвом). Дані сільськогосподарські виробничі кооперативи мають достатньо велику величину активів з високою часткою власного капіталу, але

при цьому не забезпечують результативності його використання.

1. Показники фінансово-господарської діяльності в групах сільськогосподарських виробничих кооперативів Черкаської області в 2004–2009 рр.

СВК	Характеристики сукупності	Показники фінансово-господарської діяльності					
		Кількість працівників, чол.	Виручка, тис. грн	Активи, тис. грн	Результат від реалізації, тис. грн		Прибуток чистий, тис. грн
1 група СВК „Мрія” СВК „Батьківщина” СВК „Колос” СВК „Черповоди” СВК „Ятрань”	мін.	6	466,2	173,4	41,4	15,4	1,8
	макс	106	6248,9	1902,3	74,1	51,5	157,0
	середнє	49	1955,3	632,9	57,8	33,5	79,4
	тенденція	збільшення	збільшення	збільшення	збільшення	збільшення	зростання
2 група СВК „Новий світ” СВК „Росішки” СВК „Перемога” СВК „Маяк” СВК „Україна”	мін.	50	1602,0	2166,5	1,7	96,9	1,5
	макс	250	7836,4	8922,4	100,2	858,1	409,8
	середнє	103	4529,0	5906,0	60,0	477,5	97,5
	тенденція	скорочення	збільшення	збільшення	збільшення	збільшення	зростання
3 група СВК „Промінь” СВК „Максимівка” СВК „Нива” СВК „Ім. Шевченка” СВК „Зоря”	мін.	90	9792,1	2357,8	70,4	533,6	29,0
	макс	340	23931,4	17785,1	1265,5	1677,9	892,1
	середнє	134	14923,8	8839,1	668,0	1105,75	449,6
	тенденція	скорочення	збільшення	збільшення	збільшення	збільшення	зростання

Третя група — це крупні сільськогосподарські виробничі кооперативи з широкою спеціалізацією діяльності, з чисельністю працівників від 90 до 340 чоловік і середньою виручкою близько 15 млн грн

Таким чином, дослідження основних показників фінансово-господарської діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів Черкаської області демонструє, що у всіх групах СВК в 2004–2009 рр. переважали тенденції розширення діяльності і підвищення віддачі використовуваних ресурсів. Негативною тенденцією є зростання збитків від реалізації в СВК, що не мають прибутків від основної діяльності.

Дослідження фінансових можливостей щодо забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів, було проведене на основі оцінки процесів формування і використання власного і залученого капіталу в сукупності сільськогосподарських виробничих кооперативів, що вивчалася.

У таблиці 2 представлені основні вимірники, що дозволяють отримати загальне уявлення про особливості структури власного капіталу сільськогосподарських виробничих кооперативів, рівень витрат по його залученню, а також рівні прибутковості і віддачі вкладених власниками засобів в кожній групі сільськогосподарських виробничих кооперативів.

2. Вимірники, що характеризують формування і використання власного капіталу в СВК у 2004—2009 рр.

Показник	Од. вим.	Групи сільськогосподарських виробничих кооперативів		
		1 група	2 група	3 група
Коефіцієнт автономії				
2004–2006 рр.	коеф.	0,35	0,85	0,66
2007–2009 рр.	коеф.	0,33	0,83	0,65
Темп приросту	%	-4,80	-1,89	-2,38
Вартість власного капіталу				
2004–2006 рр.	%	0,00	0,18	1,90
2007–2009 рр.	%	0,00	1,24	2,04
Темп приросту	%	0,00	595,59	7,41
Рентабельність власного капіталу				
2004–2006 рр.	%	39,84	1,16	10,56
2007–2009 рр.	%	35,26	2,50	12,54
Темп приросту	%	-11,49	115,68	18,81
Віддача власного капіталу				
2004–2006 рр.	коеф.	25,59	0,86	3,96
2007–2009 рр.	коеф.	20,88	0,95	4,37
Темп приросту	%	-18,43	10,59	10,47
Коефіцієнт маневреності власного капіталу				
2004–2006 рр.	коеф	0,01	0,13	0,09
2007–2009 рр.	коеф	0,06	0,15	0,13
Темп приросту	%	304,94	16,16	44,92

Основною особливістю формування і використання власного капіталу в СВК першої групи є низька частка власних джерел фінансування діяльності даних сільськогосподарських виробничих кооперативів (в середньому близько 34% від загальної величини капіталу). Дана ситуація має як позитивні, так і негативні наслідки. Позитивним є забезпечення високої економічної результативності використання власних фінансових ресурсів: рентабельність власного капіталу в СВК першої групи складає більше 35%, а обсяг виручки в 20 разів перевищують розмір функціонуючого власного капіталу. Негативні наслідки виявляються в тому, що дані сільськогосподарські виробничі кооперативи опиняються в сильній залежності від позикових джерел, причому у сфері фінансування поточної діяльності дана залежність є майже повною.

У сільськогосподарських виробничих кооперативах другої групи основні особливості формування і використання власного капіталу є протилежними в порівнянні з першою групою. Розмір власного капіталу, вкладеного в діяльність СВК, достатньо великий, що забезпечує високий рівень фінансової незалежності (вище 80%) і мобільності власного капіталу (0,15). Але при цьому

в СВК другої групи порушені вимоги економічної доцільності використання ресурсів, оскільки обсяг реалізації навіть не покриває вартості вкладених власних засобів (віддача власного капіталу менше 1 як в 2004 — 2006, так і в 2007 — 2009 рр.).

У третій групі СВК показники фінансової автономії і віддачі власного капіталу мають оптимальні значення (у 2007 — 2009 рр. 0,65 і 4,37 відповідно). У питанні забезпечення прибутковості власного капіталу ситуація в даних СВК є неоднозначною. З одного боку, рівень фінансової рентабельності значно перевищує середні значення (у 2004 — 2006 рр. 12,5% > 3,3%), але з іншого боку, даний показник нижчий за мінімальний рівень рентабельності (у 2007 — 2009 рр. 16%), що свідчить про наявність альтернативних можливостей вигіднішого вкладення.

Якнайкращим методом представлення результатів проведеного комплексного дослідження є розроблена матриця загальної результативності формування і використання власного капіталу (табл. 3). Положення сільськогосподарських виробничих кооперативів в певній зоні даної матриці дозволяє одночасно оцінити ступінь результативності різних напрямів застосування власного капіталу.

Градація можливих проблем у сфері формування власного капіталу (по горизонталі) і у сфері використання власного капіталу (по вертикалі) припускає їх посилювання у міру наближення до відмітки „повної неефективності”. „Повна неефективність” характеризує ситуацію, коли значення всіх розрахованих опорних орієнтирів не відповідають нормі (тобто результати за всіма критеріями негативні). „Повна ефективність” має місце у разі позитивних результатів розрахунків за всіма критеріями.

Виявлення позиції сільськогосподарських виробничих кооперативів в певній зоні матриці дозволяє підвищити економічну обґрунтованість заходів у сфері фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів на основі визначення вектора спрямованості дій в майбутньому періоді.

Повна неефективність використанням власного капіталу в 2004 — 2006, 2007 — 2009 рр. була виявлена в двох сільськогосподарських виробничих кооперативах другої групи: СВК „Маяк” і СВК „Україна”. Причому в першому сільськогосподарському виробничому кооперативі формування власного капіталу є повністю ефективним. Така ситуація зумовила крайню позицію СВК „Маяк” в нижньому лівому кутку матриці. Дана позиція указує на необхідність напрямку зусиль в сферу оптимізації витрат і пошуку альтернативних джерел доходів з метою забезпечення економічної доцільності використання власного капіталу (вектор указує вертикально вгору).

Протилежну позицію в правому верхньому кутку матриці займають СВК „Ятрань” (1 група) і СВК „Максимівка” (3 група). У даних сільськогосподарських виробничих кооперативах за наявності високої результативності використання власного капіталу має місце проблема загрози фінансової залежності сільськогосподарських виробничих кооперативів від зовнішніх джерел фінансування їх діяльності.

3. Матриця загальної результативності управління власним капіталом в СВК Черкаської області у 2004–2009 рр.

Формування власного капіталу є ефективним		Формування власного капіталу є ефективним	Формування власного капіталу є неефективним в окремій сфері				Формування власного капіталу є ефективним
			Недостатній рівень самофінансування розвитку СВК	Економічно недоцільне використання власного капіталу в порівнянні з альтернативою дешевшого позикового капіталу	Відсутність економічної доцільності приросту власного капіталу	Недостатній рівень фінансової незалежності	
Використання власного капіталу є ефективним		Використання власного капіталу є ефективним				СВК „Ятрань” СВК „Максимівка”	
		Недостатня мобільність власного капіталу	СВК „Зоря” СВК „Промінь”				
		Низький рівень прибутковості власного капіталу	СВК „Ім. Шевченка” СВК „Новий світ” СВК „Росішки”	СВК „Нива” СВК „Батьківщина” СВК „Перемога”			
		Дефіцит власних оборотних засобів			–СВК „Колос”	СВК „Черповоди”	СВК „Мрія”
Використання власного капіталу є неефективним		Збитковість власного капіталу					
		Використання власного капіталу є неефективним	СВК „Маяк”			СВК „Україна”	

Дана проблема є істотним недоліком формування власного капіталу, оскільки порушена умова фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів — розмір позикового капіталу, що привертається, перевищує розмір вкладеного власного капіталу.

У СВК „Максимівка” ефективність використання власного капіталу не може бути визнана повною, оскільки недостатнім є ступінь маневреності власного капіталу (24% власного капіталу прямує на фінансування оборотних активів). У зв'язку з цим його позиція нижча, ніж у СВК „Ятрань” і вектор спрямованості дій не є горизонтальним, а має невеликий нахил. Спрямованість вектора СВК „Максимівка” свідчить про необхідність застосування в майбутньому періоді інструментів підвищення результативності використання власного капіталу разом з основним завданням нарощування розмірів власного капіталу для забезпечення фінансової незалежності сільськогосподарського виробничого кооперативу.

Другим етапом оцінки фінансових можливостей щодо забезпечення фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів є дослідження результативності залучення і використання позикового капіталу.

Відповідно до методики [4] були розраховані опорні орієнтири, що дозволяють оцінити ефективність залучення і використання позикового капіталу в кожному з 15 досліджуваних сільськогосподарських виробничих кооперативів. Узагальнення результатів розрахунків дозволило сформувати низку середніх показників, необхідних для отримання загального уявлення про ефективність використання позикового капіталу в окремих групах сільськогосподарських виробничих кооперативів (табл. 4.).

Ефективність дій щодо співвідношення залучених позикових ресурсів і отриманих результатів діяльності доцільно оцінювати на основі динаміки показників віддачі і прибутковості позикового капіталу.

Перевищення у декілька разів обсягу реалізації продукції над величиною позикового капіталу у всіх досліджуваних сільськогосподарських виробничих кооперативах свідчить про високу віддачу використовуваних позикових ресурсів. Але при цьому динаміка віддачі позикового капіталу є позитивною тільки в третій групі, сільськогосподарських виробничих кооперативів в якій мають найбільш високі значення даного показника (в середньому 8,4 в 2007–2009 рр.).

Негативна тенденція до зниження віддачі позикового капіталу в першій і другій групі сільськогосподарських виробничих кооперативів змушує звернутися до показників прибутковості для формування висновку щодо результативності залучення і використання позикового капіталу.

Рівень рентабельності позикового капіталу в сільськогосподарських виробничих кооперативах першої групи зріс в 2007 — 2009 рр. в дев'ять разів в порівнянні з 2004 — 2006 рр. (найбільший темп зростання спостерігався в СВК „Черповоди”). Тому, можна сказати, що зниження віддачі позикового капіталу в даній групі було частково компенсовано істотним зростанням рівня його прибутковості.

4. Показники економічної результативності використання позикового капіталу в діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів за 2004 — 2009 рр.

Показник	Одиниця виміру	2004–2006 рр.	2007–2009 рр.	Темп змін%	Зміни (+;-)
Віддача позикового капіталу					
1 група	коеф.	6,77	6,24	92,16	-0,53
2 група	коеф.	5,39	4,58	85,03	-0,81
3 група	коеф.	7,76	8,39	108,07	0,63
Рентабельність позикового капіталу					
1 група	%	1,40	13,11	933,99	11,71
2 група	%	6,57	9,48	144,17	2,90
3 група	%	30,60	34,24	111,90	3,64
Гранична ефективність залучення позикового капіталу в абсолютному виразі					
1 група	відс. пункти		11,97		
2 група	відс. пункти		3,30		
3 група	відс. пункти		3,87		
Диференціал фінансового левериджу					
1 група	відс. пункти	-2,18	5,01	–	7,19
2 група	відс. пункти	-2,66	-1,25	46,91	1,41
3 група	відс. пункти	4,53	5,81	128,11	1,27
Ефект фінансового левериджу					
1 група	відс. пункти	-0,75	0,93	-123,56	1,68
2 група	відс. пункти	-0,35	-0,09	25,85	0,26
3 група	відс. пункти	0,80	1,29	161,16	0,49

Подібна ситуація мала місце і в другій групі досліджуваних сільськогосподарських виробничих кооперативів, але темп зростання рентабельності позикового капіталу в них склав значно меншу величину (144%).

Перше місце за рівнем прибутковості, як і за рівнем віддачі позикового капіталу, належить сільськогосподарським виробничим кооперативам третьої групи. У 2007 — 2009 рр. середня рентабельність позикового капіталу в даних сільськогосподарських виробничих кооперативах склала 34% (найкращих результатів досягло СВК „Нива”).

Аналіз віддачі і рентабельності позикового капіталу дозволяє визначити рівень загальної результативності використання позикового капіталу в різних групах сільськогосподарських виробничих кооперативів. Найбільш ефективним є використання позикового капіталу в діяльності сільськогосподарських

виробничих кооперативів третьої групи, оскільки значення віддачі і рентабельності в даних сільськогосподарських виробничих кооперативах є найвищими і мають тенденцію до зростання.

Позиції сільськогосподарських виробничих кооперативів першої і другої групи відображають тенденцію скорочення віддачі позикового капіталу при підвищенні його прибутковості.

При цьому перша група сільськогосподарських виробничих кооперативів в 2007 — 2009 рр. значно поліпшила свої позиції і зайняла друге місце за рівнем загальної результативності використання позикового капіталу. останнє (третє) місце в 2007 — 2009 рр. займають сільськогосподарські виробничі кооперативи другої групи.

Важливим аспектом оцінки результативності залучення і використання позиковим капіталом сільськогосподарських виробничих кооперативів є дослідження економічної доцільності приросту (скорочення) обсягів його залучення. З даною метою був розрахований показник граничної результативності залучення позикового капіталу (у абсолютному виразі). Середнє значення даного показника у всіх групах сільськогосподарських виробничих кооперативів є позитивним, що свідчить про перевищення розміру приросту рентабельності позикового капіталу в порівнянні з приростом його вартості в досліджуваному періоді.

Найбільш позитивною є тенденція скорочення вартості позикового капіталу при одночасному підвищенні його прибутковості в п'яти сільськогосподарських виробничих кооперативах: СВК „Ятрань”, СВК „Новий світ”, СВК „Промінь”, СВК „Максимівка”, СВК „Нива”. Причому дані зміни у вказаних СВК були забезпечені не за рахунок скорочення розміру позикового капіталу, а за рахунок підвищення результативності залучення позикового капіталу і його використання в господарській діяльності.

Економічно недоцільним був приріст позикового капіталу в чотирьох сільськогосподарських виробничих кооперативах (СВК „Колос”, СВК „Україна”, СВК „Ім. Шевченка”, СВК „Зоря”), оскільки підвищення його вартості не було виправдане підвищенням рентабельності.

Особливе місце в оцінці залучення і використання позикового капіталу займає дослідження результативності застосування сільськогосподарськими виробничими кооперативами фінансового левериджу.

Успішне використання даного важеля для оптимізації обсягів позикового капіталу, забезпечує досягнення головної мети фінансової діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів — максимізацію добробуту його власників. У кількісному виразі це вимірюється приростом рентабельності власного капіталу за рахунок використання позикового капіталу в діяльності сільськогосподарських виробничих кооперативів (ефект фінансового левериджу) [3].

Показники, що характеризують середній ефект фінансового левериджу в досліджуваних групах сільськогосподарських виробничих кооперативів, свідчать про те, що в 2004 — 2006 рр. використання позикового капіталу

сільськогосподарських виробничих кооперативів першої і другої групи сприяло не підвищенню, а скороченню рентабельності власного капіталу.

Негативний ефект фінансового левериджу в даних сільськогосподарських виробничих кооперативах був сформований за рахунок негативного значення його диференціалу (різниці між рентабельністю активів і середньою вартістю позикового капіталу).

У 2007 — 2009 рр. ситуація значно покращилась: у першій групі сільськогосподарських виробничих кооперативів ефект фінансового левериджу склав 0,93%, в другій групі його значення наблизилося до нуля.

Третя група сільськогосподарських виробничих кооперативів найуспішніше використовує механізм фінансового важеля при залученні та використанні позикового капіталу. У 2004 — 2006 рр. за рахунок використання позикового капіталу рентабельність власного капіталу зросла на 0,8%, а в 2007 — 2009 рр. — на 1,3%.

Формування ефекту фінансового левериджу доцільно розглядати в кожному сільськогосподарському виробничому кооперативі індивідуально, оскільки його складові істотно відрізняються в сільськогосподарських виробничих кооперативах однієї групи.

Висновки. Зважаючи на здійснене дослідження, можна стверджувати, що переважно у сільськогосподарських виробничих кооперативах існують недостатні можливості щодо забезпечення високого рівня фінансової безпеки їх фінансових інтересів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гудзь О.Є. Діагностика економічних можливостей агроформувань щодо забезпечення фінансової безпеки в кризових деформаціях / О.Є. Гудзь //36. Наук. Праць подільського державного аграрно-технічного університету за ред. М. І. Бахмача — вип. 17, т.2. — Кам'янець-Подільський, — 2009. — С. 623 — 628.
2. Мішина І.Г. Показники економічної безпеки, проблеми визначення їх граничних значень / І.Г. Мішина //Торгівля і ринок України: темат. збірник наук. праць. Вип. 21, т. 2. — Донецьк: ДонДУЕТ, 2006. — С. 283–291.
3. Медвідь М.М. Визначення переліку показників для оцінювання стану фінансової безпеки регіонів / М.М. Медвідь // Культура народів Причорномор'я. — 2006. — № 95. — С. 144–149.
4. Мельник К. М. Методичні підходи щодо здійснення діагностики фінансової безпеки сільськогосподарських виробничих кооперативів / К. М. Мельник // Придніпровський научный вестник. — 2010. — №6 (109). — С. 38–45.
5. Чорнодід І.С. Методи визначення інтегральної оцінки рівня економічної безпеки країни / І.С. Чорнодід // Формування ринкових відносин в Україні. — К. Науково-дослідний інститут Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України. — 2005. — №4. — С.32–34.

Одержано 24.03.11

Установлено, что у сельскохозяйственных производственных кооперативов существуют недостаточные возможности по обеспечению высокого уровня финансовой безопасности их финансовых интересов.

Ключевые слова: финансовая безопасность, оценка процессов формирования и использования собственного и заемного капитала, финансовые возможности, финансовые интересы.

It is defined, that agricultural production cooperatives have insufficient possibilities of ensuring high-level financial security for their financial interests.

Key words: financial security, appraisal of the processes of formation and use of equity and loan capital, financial possibilities, financial interests.

УДК 338.439.63 (477)

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РАЦІОНАЛЬНОГО ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ПОПИТУ НА ПРОДОВОЛЬЧОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

О.Ф. КИРИЛЮК, кандидат економічних наук

Національний університет біоресурсів і природокористування України

Розглянуто сучасну ситуацію забезпечення раціонального харчування населення в Україні, формування попиту на ринку продовольчих товарів під впливом основних чинників. Висвітлено питання необхідності забезпечення здорового харчування населення та застосування заходів державного впливу на регулювання попиту на продовольчу продукцію.

Всесвітня організація охорони здоров'я та усі цивілізовані країни визнали харчування одним з найголовніших факторів забезпечення та покращення здоров'я населення. Згідно з оцінкою експертів ВООЗ, здоров'я громадян на 50% залежить від соціально-економічних умов і способу життя, найважливішою складовою якого є харчування. В сучасних умовах використання ринкового механізму господарювання неодмінно слід враховувати, поряд з іншими, такі інструменти економіки, як потреби потенційних споживачів, сегментування ринків збуту, система формування попиту та стимулювання збуту, конкурентоспроможність товару. Основна проблема харчування населення в нашій країні — це відсутність економічного механізму забезпечення його повноцінності. Тобто, воно має бути таким, що відповідає фізичним потребам організму людини і забезпечує фізичне здоров'я й активну трудову діяльність.

Аналіз основних публікацій. Питання формування стратегії розвитку